

Finanstilsynet
Postboks 1187 Sentrum
0107 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 10/01097-2
Arkivkode:
Saksbehandler: Kjell-Olav
Gammelsæter
Deres referanse:
Dato: 10.11.2010

Revisjon av kommunalt eide aksjeselskap

Vi viser til Finanstilsynets brev av 2. juli 2010. Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) og KS Bedrift har sammen gjennomgått brevet. Brevet er avklarende og tydelig på de fleste områder. Siden revisorloven ble endret i 1999 har det hersket usikkerhet på dette området for våre medlemmer. Det er med stor tilfredshet vi nå ser muligheten for å få klarhet i denne saken. For å unngå framtidige misforståelser har vi derfor behov for å presisere nærmere hvordan vi forstår Finanstilsynets pkt. 4 Oppsummering knyttet opp mot pkt. 3 Finanstilsynets vurdering.

Essensen i problemstillingene gjelder uavhengighetsvurderinger i henhold til revisorlovens bestemmelser og generelle bestemmelser vedrørende habilitet.

Finanstilsynets pkt 4. Oppsummering

a) En kommunes eierandel i et godkjent revisjonsselskap eller i et interkommunalt selskap som eier revisjonsselskapet må være 10 prosent eller mindre, forutsatt at eiersammensetningen i revisjonsselskapet for øvrig ikke medfører at revisjonsselskapet likevel ikke kan anses uavhengig av revisjonsklienten.

Slik vi forstår det er denne bestemmelsen sentral for å vurdere om en eierandel er vesentlig eller ikke. Dette gjelder også ved vurdering av om kommunen har vesentlig instruksjonsmyndighet og/eller -mulighet overfor revisjonsselskapet når det reviderer et aksjeselskap, som kommunen helt eller delvis eier.

Finanstilsynets oppsummering under pkt. a kan oppfattes slik at habilitetsvurderingen blir den samme i de tilfeller kommunene har direkte eierandel i et godkjent revisjonsselskap, som om kommunene har indirekte eierskap via et interkommunalt revisjonsselskap (IKS). Etter vår

vurdering vil en kommunes instruksjonsmulighet bli vesentlig redusert med indirekte eierskap. Det vises i den forbindelse til brev fra KS Bedrift 6. mai 2010.

Vi legger også til grunn at der det ikke er samsvar mellom eierandel og stemmerett, er det stemmeretten som ligger til grunn for vurderingen av eksempelvis instruksjonsmuligheten. Stemmeretten i et interkommunalt selskap er ikke knyttet til aksjeeie, men det følger av IKS-loven at representantskapets medlemmer har én stemme, med mindre selskapsavtalen bestemmer noe annet. Det er derfor noen ganger nødvendig å se på stemmerett i stedet for eierbrøk for å avgjøre kommunenes innflytelse.

Nedenfor har vi satt opp noen eksempler for å vise hvordan vi forstår pkt. a foran. Eksempelene tar utgangspunkt i at den revisjonspliktige er heleid av én kommune, som samtidig er deleier i Revisjon IKS og indirekte deleier i Revisjon AS gjennom IKS'et.

Alt. 1)

- 8 kommuner eier Revisjon IKS med lik eierandel.
- Revisjon IKS eier 25 % av aksjene i godkjent revisjonsselskap Revisjon AS.
- De øvrige 75 % av eierandelene i Revisjon AS eies av daglig leder i IKS'et.

Vi forstår det da slik at utregning av prosentvis eierandel for kommunene blir som følger:

- Kommunens andel via IKS'et: $25 \% / 8 = 3,13 \%$.
- Daglig leders rolle er ikke under instruksjon av den enkelte kommune, men eventuelt via representantskap og styret i IKS'et. Kommunens indirekte innflytelse gjennom daglig leder blir dermed: $75 \% / 8 = 9,37 \%$.
- Dette gir en samlet "kommunal" eierandel lik 12,5 %. En slik eiersammensetning kan derfor ikke godkjennes i henhold til oppsummeringen under pkt 4.

Alt. 2)

- Samme som alt. 1 foran, men
- en person uten tilknytning til kommunen eier 20 % av Revisjon AS, og IKS'ets og daglig leders eierandel reduseres tilsvarende, hhv. til 20 % og 60 % (som ved ordinær emisjon).

Vi får da følgende beregning:

- IKS'ets eierandel: $20 \% / 8 = 2,5 \%$.
- Kommunens indirekte innflytelse gjennom daglig leder: $60 \% / 8 = 7,5 \%$.
- Totalt 10 % "kommunal" eierandel. Denne eiersammensetningen er innenfor Finanstilsynets oppsummering under pkt. a.

Alt. 3)

10 kommuner har lik eierandel i Revisjon IKS. Med slik eierfordeling vil løsningen tilfredsstille Finanstilsynets krav uansett hvordan eierforholdet i Revisjon AS er mellom IKS'et og ansatte i IKS'et.

Alt. 4)

10 kommuner har ulik eierandel i IKS'et. Revisjonspliktige som eies av de kommuner som har over 10 % eierandel i IKS'et kan ikke revideres av Revisjon AS. (Under forutsetning av at Revisjon AS kun er eid av IKS'et og ansatte i dette.)

b) Revisjonsselskapet må selv ha ressurser og kompetanse som er tilstrekkelig til å drive revisjonsvirksomheten på en hensiktsmessig og forsvarlig måte i samsvar med de krav som følger av revisorlovgivningen, herunder løpende vurdere sin uavhengighet til revisjonsklienten i de oppdrag revisjonsselskapet påtar seg.

Denne bestemmelsen virker rimelig. Vi forutsetter likevel at det til en viss grad er mulighet for å leie inn/ut personell, også fra og til IKS'et, og under forutsetning av at bestemmelsen under pkt. a er tilfredsstillt.

c) Daglig leder i et interkommunalt revisjonsselskap kan ikke samtidig være daglig leder i godkjent revisjonsselskap som det interkommunale selskapet har eierandeler i.

Vi tar punktet til etterretning.

d) Daglig leder i et interkommunalt revisjonsselskap kan ikke utpekes av et godkjent revisjonsselskap til å være oppdragsansvarlig revisor dersom det interkommunale selskapet har eierandeler i revisjonsselskapet.

Vi forstår det slik at begrensningen i dette punktet kun gjelder for oppdragsansvarlige overfor revisjonspliktige der kommunene som eier det interkommunale revisjonsselskapet har eierinteresser. Dvs. at daglig leder må kunne være oppdragsansvarlig ved revisjon i revisjonspliktige selskap som ikke eies av noen av eierkommunene.

For øvrig tar vi punktet til etterretning.

e) Revisjonsselskapet må oppfylle kravet til styresammensetning og stemmerett i revisjonsselskapet, jf. revisorloven § 3-5 første ledd. Ingen av styremedlemmene kan ha en slik tilknytning til den revisjonspliktige at det kan svekke revisjonsselskapets uavhengighet og objektivitet.

Vi har ingen merknader til dette punktet.

Dersom Finanstilsynet er uenig i våre tolkninger av Finanstilsynets brev av 2.7.2010, ber vi om snarlig tilbakemelding. Vi stiller oss selvsagt til rådighet dersom det er behov for ytterligere avklaringer.

Vennlig hilsen

Ole Kristian Rogndøkken
Daglig leder
Norges kommunerevisorforbund

Kjell-Olav Gammelsæter
Fagleder for samfunnskontakt
KS Bedrift

Hanne Torkelsen
Advokat
KS Bedrift